

Yeni Medyanın Eğitimde Ortaya Çıkardığı Dönüşüm ve Eğitim Hedefleri Doğrultusunda Yeni Medyanın Kullanımın İmkani Üzerine Bir Değerlendirme

Muhittin ŞAHİN

Görüş Opinion

Zygmunt Bauman, yirmibirinci yüzyılının öğrenenlerini akıllı füzelere benzetmektedir ve eğitimin öğrenenleri yaşama hazırlama misyonundan yola çıkarak, eğitim-öğretim içeriğinin akıllı füzelere uygun olması gerektiğini vurgular (Bauman, 2020). Onu bu benzetmeye götüren unsur, yeni teknoloji ve onun ortaya çıkardığı değişim dönüşümün gerektirdikleridir. Söz konusu gerekliliklerin, iletişim odaklarında gerçekleşen yenilikler üzerinden görünür olduğu ileri sürülebilir. İletişimin yeni medya olarak tanımlanan unsurları (whatsapp, instagram, twitter, facebook, flicker, bloglar, akıllı cep telefonları, vb), internet teknolojisini bilginin yalnızca arandığı ve tüketildiği bir ortam olmaktan farklılaştırmıştır ve onu, aynı zamanda bilginin üretildiği bir ortama dönüştürmüştür. Tüm yaş gruplarında her bir bireyin en az bir yeni medya unsurunu kullandığı varsayıldığında, bilgi üretim sürecine herkesin aktör statüsünde ve rolüyle katıldığı belirtilebilir. Bu durum yaşam boyu öğrenmeyi yeni medyaya taşımıştır ve eğitim-öğretimin yeni medya destekli sürdürülmesini, yeni medyanın eğitim-öğretim sürecine bir müttefik olarak dahil edilmesini zorunlu kılmıştır.

Yeni medya öncesi toplum yapılanmasının gerektirdiği öğrenen profili (Bauman'ın ifadesiyle balistik füzeleri), kendini var eden bilindik, tanınan ve önceden belirlenmiş uzun vadeli rotasında ilerleyen öğrenci olmaktan çıkıp, yeni teknolojinin ürettiği ağlar ve yeni medya sonucunda zorunlu bir evrilme geçirerek akıllı füzelere dönüşmüştür (Şahin, 2021). Balistik füze

karakterli öğrenenin aksine, akıllı füzeler yolculuk esnasında öğrenmeye daha çok yatkınlardır ve her an hedef değiştirmeye hazırlardır. Akıllı füzelerin söz konusu özelliği, değişim ve dönüşümün büyük hızı kaynaklıdır. Çift yönlü bilgi akışının olduğu yeni medyada, öğrenilenlerin kabul ve reddiyetleri çok hızlı gerçekleşmektedir; o halde yeni medyanın eğitimde kullanımı, onun başarılı bir okuryazarlığı da gerektirmektedir. Yeni medya okuryazarlığının eksik olduğu toplumlarda, yeni medya bir müttefikten daha çok öğrenmenin karşısında bir düşman gibidir; çünkü dijital yerli olarak kabul edilen e-nesil, teknolojik okuryazarlığa sahip olmakla birlikte, bilgi okuryazarlığına sahip olmadığı, rasgele kullanıcılar tarafından oluşturulan içerik anlamında amatör mezhebini olduğu şekilde kabul edecekler ve bilginin güvenilir olup olmadığını sorgulamayarak enformasyon fiyaskosunu deneyimleyeceklerdir. Bu durum David Schenk'in kavramlaştırdığı veri dumanı içerisinde, öğrenenlerin yolunu bulmasını ve eğitimin en önemli hedeflerinden biri olan öz-düzenleme yeterliliklerine ulaşmasını imkansız kılacaktır.

Söz konusu olumsuz çıktının gerçekleşmemesi, çeşitli okuryazarlıkları zorunlu kılmaktadır; ancak eğitim-öğretim sürecinin yalnızca öğrenenler üzerinden sürdürülmediği ve öğretmenler, aileler gibi çeşitli paydaşlarının olduğu göz önüne alınırsa, bu okuryazarlıkların öncelikle dijital dünyaya sonradan dahil olanlara benimsetilmesi ve içselleştirilmesi gerekli görünmektedir. Oysa, eğitim-öğretim programlarının içeriklerinin

incelenmesiyle fark edilebileceği üzere, yeni medya okuryazarlıkları ile ilgili eğitimlerin, özellikle öğretmen yetiştirme programlarında eksik olduğu göze çarpar. Dijital yerleşemeyen ve yerleşmek istemeyen eğitimci kadrosuyla öğretmen-öğrenen arasındaki kültürel farklılığın artması nedeniyle, toplumun topyekun bir kültürel gecikme deneyimlemesi kaçınılmazdır.

Dijital toplumlarda kültürel gecikmedeki arayı kapatabilmek için, eğitimci ve öğrenenlerin bağlantıcı öğrenme modeline adaptasyonlarının bir gereklilik olduğu ileri sürülebilir (Şahin, 2020); bağlantıcı öğrenme, çeşitli ağlar (özellikle yeni medya unsurlarının ürettiği ağlar) üzerinden gerçekleşen bilgi çokluğu ve çeşitliliğinin, çok sayıda düğümlerde dolaşabilme yetkinliğine işaret etmektedir. Bağlantıcı bir öğrenen, nihayetinde öz-yönetimli bir öğrenene dönüşür ve kendi kendine öğrenmeyi bir yaşam biçimi olarak benimseyerek, neyi öğrenmesi gerektiği konusunda kararlarını verir; bu sayede amacına ulaşabilmek için dijital içerikleri etkin bir şekilde kullanabilir. Dijital ağların ve yeni medya unsurlarının içine gömülü olan bilginin, oradan çıkartılabilmesi için öncelikli olarak öğreten ve öğrenenlerin bilgi iletişim teknolojilerini kullanma yeterliliklerine sahip olması beklenmektedir; ancak asıl sorun, öğrencilerin yeni medyanın amatör mezhebi içeriklerindeki tehlikede yatmaktadır. Bu yazının başında belirtildiği gibi her bir birey yeni medyada bilgi üretebilmektedir; bu bilginin ise doğruluk tespitinin, kullanıcıların dijital, bilgi, medya, iletişim okuryazarlıkları gibi eleştirel düşünme becerisine işaret eden okuryazarlık düzeyleriyle doğru orantılı olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak eğitimin, yeni medyayı öğrenmeye bir müttefik olarak dahil etmesi kaçınılmazdır; ancak yeni medyanın öğrenim müttefiği olabilmesi, eğitim-öğretim paydaşlarının hazır bulunuşluğu ile mümkün görünmektedir. Söz konusu hazır bulunuşluk yalnızca dijital teknolojileri teknik açıdan kullanabilme yeterliliğini değil, çift-yönlü bilgi üretiminin yoğun bir şekilde gerçekleştiği yeni medya içeriklerinin değerlendirilebilmesini sağlayacak okuryazarlıkları da yoğun bir şekilde içermektedir; ancak bu sayede, toplumdaki neredeyse tüm bireylerin kullandığı yeni medya

unsurları eğitimin daha da güçlendirilmesinde rol oynayabilecektir. Bu sebeple Eğitim Fakülteleri ve İletişim Fakültelerinin işbirliğiyle, öğretmen yetiştirme programlarına *yeni medya* derslerinin eklenmesinin, içinde yaşanan çağın bir gerekliliği olduğu değerlendirilmesi yapılabilir; yeni medyayı eğitim-öğretim amaçları doğrultusunda kullanabilen öğretmenlerin varlığı, öğretmenden öğrenciye ve tüm topluma yansiyacak *çağın uyumlanma sürecini* de beraberinde getirecektir. Nitekim unutulmaması gerekir ki, medyanın ana işlevlerinden biri öğrenmeyle ilgilidir ve her ne kadar medya değişim-dönüşüm yaşasa da, onun öğrenme ve öğretme işlevi sonlanmaz.

Kaynaklar

- Bauman, Z. (2022). *Eğitim üzerine*. (A.E. Pilgir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Şahin, M. (2020). Dijitalleşen toplumda eğitimin dönüşümü: Bağlantıcı öğrenme sorunları ve okuryazarlıkları. İçinde B. Kayıhan (Editör), *Dijital çağda kitle kültürü, eğlence ve sanat*. (ss. 427-461). Ütopya Yayınevi.
- Şahin, M. (2021). Küyerelleşen toplumda eğitim: Pandemi sürecinde çevrimiçi olabilmeliğin anlamı. İçinde N. Bekar (Editör), *Çevrimiçi dünya: Küreselleşmenin geleceği*. (ss. 343-372). Nika Yayınevi.